

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

27 септември 1988 година*

„Решение на Съда – Отхвърляне на иск за вреди – Действие на исковете за вреди, висящи пред националните съдилища”

По съединени дела 106 - 120/87

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО от страна на Polymeles Protodikeio, Athinon, Гърция по производството, висящо пред този съд,

1. **Asteris AE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Атина (дело 106/87),
2. **Eteria Emboriou kai Antiprossopion Issagogiki-Exagogiki Darva EPE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Егио (дело 107/87),
3. **Zanae-Zymai Artopiias Nikoglou AE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Солун (дело 108/87),
4. **Amvrossia Konservopiia Verias AEBE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление във Верия (дело 109/87),
5. **Viomichania Trofimon AE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Каламата (дело 110/87),
6. **Adelfi Chatziathanassiadi ABE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Серес (дело 111/87),
7. **Strymon Ellas-Afi Bitzidi AE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Серес (дело 112/87),

* Език на производството: гръцки.

8. **Elliniki Viomichania Idon Diatrofis AE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Лариса (дело 113/87),

9. **Intra Anonymos Viomichaniki kai Emboriki Eteria**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Атина (дело 114/87),

10. **Afi Kanakari AE kai Exagogiki Eteria Georgikon Proïodon**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Атина (дело 115/87),

11. **Anonymos Viomichaniki Eteria Konservon D . Nomikos**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Атина (дело 116/87),

12. **Omospondia Georgikon Synetairismon Thessalonikis**, събирателно дружество, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Солун (дело 117/87),

13. **Synetairistika Ergostassia Konservopias Voriou Ellados (Sekove) AE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Солун (дело 118/87),

14. **Kyknos AEBE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Нафплион (дело 119/87),

и

15. **Synetairistiki Eteria Viomichanikis Anaptixeos Thrakis Sevath ABE**, дружество с ограничена отговорност, регистрирано съгласно гръцкото законодателство, със седалище на управление в Ксанти (дело 120/87)

срещу

1. Гръцката република, представлявана от Министъра на финансите,

и

2. Европейската икономическа общност, представлявана председателя на Комисията на Европейските общности, които не се явява лично и не е упълномощил представител (страната е уведомена за производството),

за тълкуване относно компетентността на съдилищата на държава-членка да образува производство, започнато от лица срещу националните органи, претендиращи обезщетения за вреди, получени в резултат на факта, че не е била платена помощ от Общността, относно допустимостта на това производство в светлината на решението

на Съда, с които се отхвърля иска за вреди срещу Общността и относно тълкуването на понятието „помощ“ по смисъла на член 92 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ (пети състав),

в състав от: г-н G. Bosco, председател на състав, г-н U. Everling, г-н Y. Galmot, г-н R. Joliet и г-н F. A. Schockweiler, съдии,

генерален адвокат: Sir Gordon Slynn,

секретар: г-жа В. Pastor, администратор,

като има предвид становищата, представени:

- за ищите в главното производство от адв. С. Arvanitis, Nikolaos Tsiokas и Giannis Stamoulis в писмената фаза на производството и от адв. Giannis Stamoulis по време на заседанието,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н Dimitrios Gouloussis,

предвид изложеното в доклада за съдебното заседание на 31 май 1988 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 5 юли 1988 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Решения от 30 октомври 1986 г., постъпили в Съда на 7 април 1987 г., Polymeles Protodikeio Athinon (Първоинстанционният съд) Атина е отправил до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО три преюдициални въпроса относно компетентността на съдилищата на държава-членка да приемат за разглеждане искове за вреди, предявени от лица срещу националните органи по отношение неплащането на помощи съгласно Общата селскостопанска политика, допустимостта на тези искове в контекста на решение на Съда на Европейските общности, което отхвърля иск срещу Комисията и тълкуването на понятието „помощ“ по смисъла на член 92 от Договора за ЕИО.

2. Тези въпроси се поставят рамките на производството между дружествата, изброени в точки 1 - 15 по-горе и Гръцката република относно плащането на обезщетения за помощи, които не са платени на гръцките производители на доматени концентрати, в резултат на техническа грешка, съдържаща се в законодателството на Общността, която е установена от Съда на Европейските общности.

По обстоятелствата, предхождащи спора

3. С Решение от 19 септември 1985 г. (по дело 192/83 Гръцката република/Комисия, Recueil, стр. 2791) по иск, предявен срещу Гръцката република, Съдът е отменил Регламент № 1615/83 на Комисията от 15 юни 1983 г., относно определяне на коефициентите, които се прилагат към помощите за производство на домати концентрати за пазарната 1983/84 година (ОВ L 159, 1983 г. стр. 48).

4. Регламентът е бил отменен доколкото определените от него коефициенти, пораждат неравностойно третиране между Гръцката република и другите държави-членки що се отнася до обезщетението за допълнителни разходи, претърпени в резултат използването на по-малки опаковки от стандартните, приети с Регламент на Комисията № 1618/83 от 15 юни 1983 г., определящ минималните цени, които трябва да се платят на производителите и сумата за помощи за производството на определени продукти, произведени от плодове и зеленчуци за пазарната 1983/84 година (ОВ L 159, 1983 г., стр. 52).

5. В това решение Съдът също така заявява, че съгласно член 176 от Договора за ЕИО Комисията е имала задължението да определи нови коефициенти за Гърция или да изработи система за обезщетения, като вземе предвид факта, че схемата за помощи е различна за Гърция и останалите държави-членки.

6. В решение от същата дата (по съединени дела 194 - 206/83 Asteris и други/ Комисия дела 194 - 206/83, Recueil, стр.2815)), Съдът отхвърля иска за вреди съгласно член 178 и член 215, параграф 2 от Договора за ЕИО, предявен от производителите на домати концентрати, на основание, че незаконосъобразността на схемата за коефициенти - призната в Решение на Съда от 19 септември 1985 г. по дело 192/83, цитирано по-горе – не може да се разглежда като сериозно нарушение на по-висшестояща разпоредба или като проява и сериозно незачитане от Комисията на ограниченията на нейните правомощия, така че да породи отговорност от страна на Общността.

7. В съответствие с Решение от 19 септември 1985 г. по дело 192/83 Комисията приема Регламент № 381/86 от 20 февруари 1986 г. относно допълнителното плащане помощи за производство за определени размери опаковки на домати концентрати, получени от гръцки домати през пазарната 1983/84 година (ОВ L 44, 1986 г., стр. 10).

8. В решение от 26 април 1988 по съединени дела 97, 193, 99 и 215/86 Asteris и други и Гръцката република/ Комисия, Recueil, стр. 2181), в производството, образувано от Гръцката република и производителите, Съдът отменя отказът на Комисията, след като е сезиран за това от Гръцката република съгласно член 175 от Договора за ЕИО, да се съобрази напълно с Решението по дело 192/83, цитирано по-горе, като осигури допълнително плащане на помощи за производство за определени размери опаковки на домати концентрати, получени от гръцки домати през пазарните 1984/85, 1985/86 и 1986/87 години.

9. В същото време като съединени дела 97, 193, 99 и 215/86 предявени пред Съда на Европейските общности, изброените в точки 1 - 15 предприятия предявяват иск пред Първоинстанционния съд за установяване на това, че Гръцката република им дължи определени суми за пазарните 1981/82, 1982/83 и 1983/84 години, съответстващи на разликите между действително получените помощи съгласно приложимия

коефициент, определен в регламентите на Комисията и помощта, която те биха получили, ако не беше незаконосъобразността, установена с решение на Съда от 19 декември 1985 г. (по дело 192/83, цитирани по-горе).

10. При тези обстоятелства, Първоинстанционният съд, в свое Решение от 31 октомври 1986 г. решава да спре производството докато Съда на Европейските общности, не постанови преюдициално решение относно следните въпроси:

„(1) Имат ли националните съдилища на една държава-членка на Европейските общности компетентност да разглеждат в производство искове на лица срещу компетентните национални органи за плащане на разликите от помощи, които им се дължат от последните, в резултат от неправилно прилагане на правото на Общността и които могат да се претендират от националните органи обратно от органите на Общността съгласно, по-специално, Регламент № 729/70 на Съвета относно финансирането на Общата селскостопанска политика?

В случай на положителен отговор:

(2) Дали отхвърлянето от Съда на Европейските общности на иск, предявен *inter alia* от ищеца в това производство срещу Комисията на основанията, посочени в Решение на Съда от 19 септември 1985 г. по съединени дела 194 - 206/83, пречи на същия ищец да предяви иск срещу Гръцката република за обезщетение във връзка със загубата на печалби, които биха получили от компетентните гръцки органи, като последните са поискали от Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието (ФЕОГА) съгласно Регламент (ЕИО) № 729/70 на Съвета?

В случай на отрицателен отговор:

(3) По отношение на плащането от националните органи на обезщетението на лицата, притежаващи преработващи предприятия при получаване на помощ съгласно Регламенти № 729/70 и № 516/77 на Съвета, предназначени да обезщетят или да поправят техническа грешка от страна на компетентните органи на Общността:

а) достатъчно ли е националните органи само да информират компетентните органи на Общността за да бъде действието законосъобразно от гледна точка на правото на Общността (член 92 от Договора за ЕИО), или

б) трябва ли да се получи предварително одобрение от органите на Общността, съгласно изискванията на член 93 от Договора за ЕИО, както е изтъкван и приложен в рамките на Регламенти № 729/70 и 516/77 на Съвета?

в) противоречи ли искането на ищеца за обезщетение, на Регламент № 381/86 на Комисията, що се отнася до пазарната 1983/84 година?”

11. За по-пълно представяне на фактите по делото, движението на производството и твърденията и аргументите на страните, съгласно член 20 от Протокола за статута на Съда на ЕО, които са описани или разглеждани тук само доколкото е необходимо с оглед мотивите на Съда, се препраща към доклада за заседанието.

По първия въпрос

12. Тълкуван в контекста на втория и третия въпрос и в светлината на обстоятелствата по настоящето дело и мотивите на решението на националния съд, първият въпрос трябва да се разбира, като целящ да определи дали правото на Общността възпрепятства националните съдилища да приемат за разглеждане иск, предявен от лица срещу компетентните национални органи, с които се търси обезщетение по отношение на загуби, претърпени в резултат от неплащането на помощи от Общността, дължащи се на грешка в законодателството на Общността.

13. Що се отнася до исквете за вреди, правото на Общността не засяга националните разпоредби относно компетентността по отношение на производствата във връзка с гражданите на въпросната държава.

14. Съдът на Европейските общности има изключителна компетентност само, когато искът търси обезщетение за претърпени вреди, причинени от Общността, които тя е задължена, съгласно член 215 от Договора за ЕИО, да компенсира, в съответствие с основните принципи, общи за законодателствата на държавите-членки, всички вреди, причинени от нейните институции или служители при изпълнение на служебните им задължения. Съгласно член 178 от Договора за ЕИО, Съдът е този, който, като изключва националните съдилища, е компетентен да определя такава отговорност (Решение от 4 януари 1987 г. по дело 281/84 Zuckerfabrik Bedburg/Комисия и Съвет ((1987 г.)) ECR 49, на стр. 84).

15. Следователно, в отговор на първият въпрос трябва да се заяви, че съгласно член 178 от Договора за ЕИО Съдът има изключителна компетентност да разглежда иски за обезщетения срещу Общността съгласно член 215, параграф 2 от Договора за ЕИО. Въпреки това, националните съдилища запазват компетентността си да разглеждат иски за обезщетение за вреди, причинени на лица от националните органи при прилагането на правото на Общността.

По втория въпрос

16. С втория въпрос националният съд по същество пита дали решение на Съда от 19 септември 1985 по съединени дела 194 - 206/83, цитирано по-горе, което отхвърля иска за вреди, предявен от производители на домати концентрати срещу Комисията, пречи същите производители да предявят иск за вреди срещу Гръцката държава.

17. В своето Решение от 19 септември 1985 по съединени дела 194 - 206/83, Съдът признава, че Общността носи отговорност за незаконосъобразност в системата от коефициенти, потвърдена с Решение от същата дата по дело 192/83 и че следователно

Съдът има компетентност да разглежда искове за вреди съгласно член 178 и член 215, параграф 2 от Договора за ЕИО. Въпреки това, в същото решение Съдът отхвърля иск за вреди на основание, че техническата грешка, която се съдържа в законодателството на Общността, въпреки че води в обективни граници до несправедливо третиране на гръцките производители, не може да се разглежда като сериозно нарушаване на повисшестоящите разпоредби или като проява и сериозно незачитане от Комисията на границите на нейните правомощия така че да породи отговорност от страна на Общността.

18. Това решение на Съда пречи на националния орган, които само прилага законодателството на Общността и не е отговорен за неговата незаконосъобразност, да носи отговорност на същите основания.

19. Въпреки това, решението не пречи на предявяването на иск на основания, различни от незаконосъобразността на законодателната мярка на Общността срещу компетентните национални органи за вреди, причинени на лицата от националните органи, дори когато те са действали в рамките на правото на Общността.

20. В заключение, в отговор на втория въпрос, трябва да се заяви, че решение на Съда от 19 септември 1985 г. по съединени дела 194 - 206/83, цитирано по-горе, с което се отхвърля иск за вреди, предявен от предприятия за домати концентрати срещу Общността съгласно член 178 и член 215, параграф 2 от Договора за ЕИО не пречи на същите предприятия да предявят иск за вреди срещу гръцката държава на различни основания, което означава неправомерен акт или поведение на самите гръцки органи, дори когато са действали в рамките на правото на Общността.

По третия въпрос

21. В третия си въпрос, националният съд по същество пита дали вредите, които гръцката държава трябва да плати на заинтересованите предприятия като обезщетение за вреди, получени в резултат от техническа грешка в законодателството на Общността, трябва да се разглежда като помощ по смисъла на членове 92 и 93 от Договора за ЕИО и дали Регламент № 381/86 пречи на предявяването на иск за вреди от заинтересованите предприятия срещу гръцката държава.

22. Що се отнася до първата част на третия въпрос, трябва да се отбележи, че забраната за държавна помощ, предвидена в член 92, параграф 1 от Договора за ЕИО, обхваща всички предоставени от държава-членка или чрез държавата помощи за предприятия (Решение от 22 март 1977 г. по дело *Steinike*, 78/76 *Recueil*, стр. 595) и следователно засяга намесата на държавата, която може да има действие на разрушаване на нормалните условия на търговията между държавите-членки (Решение от 10 октомври 1978 г. по дело *Hansen*, 148/77, *Recueil*, стр.1787).

23. Следователно, държавната помощ, която се състои в мерки на държавните органи, подпомагащи определени предприятия или продукти, е принципно различна по своя правен характер от обезщетението, което компетентните национални органи могат да

бъдат задължени да платят на лицата като компенсация за вреди, които те са причинили на тези лица.

24. Следователно, в отговор на първата част на третия въпрос, трябва да се посочи, че обезщетенията, които националните органи могат да платят на лицата като обезщетение за вреди, които те са причинили на тези лица, не представляват помощ по смисъла на членове 92 и 93 от Договора за ЕИО.

25. Що се отнася до втората част на третия въпрос, е установено, че трябва да се направи разлика между иск за обезщетение за вреди, в резултат от незаконосъобразност, такива като тези постановени по решение на Съда от 19 септември 1985 г., и иск за плащане на суми, дължими съгласно законодателството на Общността, който би могъл да се предяви по член 178 и член 215, параграф 2 от Договора (вж. Решения от 4 октомври 1979 г. по дело Ireks, 238/78, Recueil, стр. 2955; по съединени дела 241, 242 и 245 - 250/78 DGV, Recueil, стр. 3017; по съединени дела Interquelle, 261 и 262/78 Recueil, стр. 3045; по съединени дела Dumortier Frères, 64 и 113/76, 167 и 239/78, 27, 28 и 45/79 Recueil, стр. 3091).

26. Разликата между иск за вреди и иск за плащане се прилага също така, когато националният орган носи отговорност за прилагането на правото на Общността, която лицата трябва да докажат пред националните съдилища.

27. От тази гледна точка, трябва да се отбележи, че Регламент № 1615/83, който отменя Решението от 19 септември 1985 по дело 192/83, предоставя на гръцките предприятия допълнителна помощ, която не им е била платена в резултат от техническа грешка в отменения от Съда регламент.

28. Въпреки, че ищците по този начин са можели да получат суми, на които са имали право съгласно законодателството на Общността, това не ги лишава от правото да предявят иск за вреди, с който да търсят обезщетение по отношение на вреди, причинени извън тези суми, в резултат от факта, че не са получили въпросите суми на датата, на която обичайно биха ги получили.

29. Въпреки това, трябва да се има предвид, че в своето Решение от 19 септември 1985 г. по съединени дела 194 - 206/83, Съдът отхвърля иска за вреди, предявен от ищците срещу Общността на основание незаконосъобразност на системата от коефициенти. Освен това, от отговорът на втория въпрос следва, че при тези обстоятелства, искът за вреди срещу гръцката държава би трябвало да бъде на различни основания от исковете, отхвърлени от Съда.

30. Следователно в отговор на втората част на третия въпрос трябва да се посочи, че Регламент № 381/86, предоставящ на гръцките предприятия допълнителна помощ, която не им е била платена в резултат от техническа грешка в Регламент № 1615/83, отменен с Решение на Съда от 19 септември 1985 г. по дело 192/83, не пречи на заинтересованите предприятия да предявят иск срещу гръцката държава за обезщетение за вреди извън сумите, платени преди това съгласно регламента. Такъв иск не може да се позове на същите основания, като иска, отхвърлен от Съда в

неговото Решение от 19 септември 1985 г. по съединени дела 194 - 206/83 (цитирано по-горе).

По съдебните разноси

31. Разноските, направени от Комисията на Европейските общности, която е представила становище пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе относно разноските.

По изложените съображения,

Съдът (пети състав),

като се произнася по въпросите, отправени от страна на Polymeles Protodikeio, Атина с Решения от 30 октомври 1986 г., реши:

1. Съгласно член 178 от Договора за ЕИО Съдът има изключителна компетентност да разглежда искове за обезщетения срещу Общността съгласно член 215, параграф 2 от Договора за ЕИО. Въпреки това, националните съдилища запазват компетентността си за разглеждат искове за обезщетения за вреди, причинени на лица от националните органи при прилагането на правото на Общността.

2. Решение на Съда от 19 септември 1985 г. по съединени дела Asteris/Комисия, 194 - 206/83, стр. 2815), което отхвърля иск за обезщетение за вреди, предявен от производители на домати концентрати срещу Общността съгласно член 178 и член 215, параграф 2 от Договора за ЕИО не пречи на същите предприятия да предявят иск за обезщетение за вреди срещу гръцката държава на различни основания, което означава неправомерен акт или поведение на самите гръцки органи, дори когато са действали в рамките на правото на Общността.

3. Обезщетенията, които националните органи могат да платят на лицата като обезщетение за вреди, които те са причинили на тези лица, не представляват помощ по смисъла на членове 92 и 93 от Договора за ЕИО.

4. Регламент №381/86 на Комисията от 20 февруари 1986 г. относно допълнителни плащания на производствени помощи за определени размери опаковки с домати концентрати, получени от гръцки домати през пазарната 1983/84 година, позволяващ на гръцките предприятия допълнителни помощи, които не са им били платени в резултат от техническа грешка в Регламент №1615/83 на Комисията от 15 юни 1983 г., с който се определя коефициента на производствените помощи за домати концентрати за пазарната 1983/84 година, отменен с Решение на Съда от 19 септември 1985 г. по дело Гръцката

република/Комисия, 192/83, Recueil, стр. 2719), не пречи на заинтересованите предприятия да предявят иск срещу гръцката държава за обезщетение за всички вреди извън платените преди това суми съгласно регламента. Такъв иск не може да се позове на същите основания като отхвърлените от Съда искове с негово Решение от 19 септември 1985 г. по съединени дела 194 - 206/83 (цитирано по-горе).

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 27 септември 1988 година.

Подписи